

sledkami na ľudskú civilizáciu, najmä s prihliadnutím na jej morálny a etický (nielen technický) rozmer.

● **Trvalo udržateľný rozvoj mestskej krajiny** – téma, ktorá na Slovensku zatiaľ nebola otvorená, je temer tabu. Je vôbec možné chápať rozvoj urbánnej krajiny ako trvalo udržateľný? Aké – v podstate aj historické – podmienky boli inšpiráciou negovania mestskej a idealizovania postavenia a etického významu dediny? Je negácia skutočnosti, že mestá sú ekonomickým motorom rozvoja Slovenska, výsledkom nezáujmu a antagonistického postoja spoločnosti k "mestskosti" už od 19. storočia?

● **Kultúrohistorický potenciál krajiny** – je dopracovaný systém nástrojov na jeho identifikáciu a revitalizáciu? Ako štruktúrovať plánovacie nástroje pre tento proces?

● **Pozícia krajinnoekologických a krajinotvorných aspektov priestorového plánovania.** Má byť táto pozícia výsledkom aj mravného rozhodovania, najmä vo vzťahu k ostatným odvetvovým a sektorovým plánovacím aktivitám?

● **Význam prírodného dedičstva a ochrany prírody v priestorovom plánovaní.** Ako sa nové trendy celoplošnej ochrany tohto dedičstva v európskom a globálnom meradle majú transformovať do politiky a nástrojov priestorového plánovania?

● **Identita a interakcie kultúry a krajiny,** jej duchovný rozmer. I keď v našom hodnotovom systéme nie je tento atribút krajiny rozhodujúci, nie je možné ho naďalej ignorovať. Degradácia, homogenizácia a fragmentácia duchovnej infraštruktúry krajiny je neblahým dôsledkom takéhoto postoja.

● **Participácia občana na utváraní krajinného prostredia.** Nové formy a metódy tejto účasti musia byť identickou súčasťou legislatívy v priestorovoplánovacích mechanizmoch. A nielen legislatívy, ale aj všetkých postojov a systémov, ktoré tvoria a predstavujú vlády, elity.

Tvoria tým určitý model pre občana.

Uvedené témy, prezentované formou diskusií, otázok, návrhov a hľadania odpovedí, zaujali popredných odborníkov nielen na Slovensku, ale aj v Čechách a Poľsku. Zástupcovia vedy, vysokých škôl, štátnej správy a samosprávy reagovali angažovane a profesionálne. Odborní garanti podujatia – Alexandra Berková, Peter Jančura a Anna Kršáková – stoja pred neľahkou úlohou. S aktívnou spoluprácou oslovených odborníkov pokúsif sa o synergický výstup

pre pripravovaný zákon o priestorovom plánovaní.

Na záver niekoľko čísel – na konferencii prezentovalo svoje návrhy a myšlienky 46 odborníkov. Zúčastnilo sa na nej 92 zástupcov vedecských ústavov, vysokých škôl, projektových zložiek, štátnej správy a samosprávy z 3 štátov. Takýto záujem a zaujatie témou snáď svedčí aj o zmene postojov. A je zaväzujúci pre budúci 8. ročník.

Alexandra Berková

Príspevok AI NOVA k zvyšovaniu odbornosti v oblasti environmentálneho manažérstva

Na Slovensku je stále pomerne málo podnikov so zavedeným a certifikovaným systémom environmentálneho manažérstva (EMS). Chýbajú aj kvalifikovaní pracovníci, ktorí by boli iniciátormi, koordinátormi a hnacím motorom tejto aktivity v podnikoch. Riešením situácie je vzdelávanie pracovníkov podnikov a organizácií v danej oblasti.

Túto skutočnosť si uvedomuje aj neštátna vzdelávacia inštitúcia Academia Istropolitana NOVA, ktorá sa v r. 2001 uchádzala o grant z prostriedkov programu Európskej komisie Leonardo da Vinci, na podporu mobilného projektu zameraného práve na zvyšovanie praktických skúseností a vedomostí v oblasti environmentálneho manažérstva. Projekt bol schválený, a vďaka tomu môže 30 slovenských pracovníkov z malých a stredných podnikov, poslucháčov doktorandského štúdia, ako aj čerstvých absolventov vysokých škôl vycestovať na trojmesačnú odbornú stáž do krajín EÚ. Mladí ľudia budú v priebehu

apríla až septembra 2002 v jednej z partnerských krajín (Taliansko, Nemecko a Grécko) v podniku, ktorý má zavedený systém environmentálneho manažérstva. Hlavným cieľom tejto stáže je výmena skúseností, resp. získavanie nových vedomostí pri praktickom zavádzaní EMS, príprave na certifikáciu, resp. z overovania systému pri trvalej činnosti v podniku.

Program Otvorené, dištančné a odborné vzdelávanie (z angl. ODVL) sleduje predovšetkým dva hlavné ciele. Prvý je umožniť mladým ľuďom zo Slovenska oboznámiť sa so systémom environmentálneho manažérstva v praxi a prispieť tak k zvýšeniu zavádzania EMS, hlavne v malých a stredných podnikoch. Druhým cieľom je podporiť implementovanie predmetu *environmentálne manažérstvo* do učebných osnov našich vysokých škôl.

Okrem spomínaného mobilného projektu sa v rámci programu ODVL organizujú aj ďalšie vzdelá-

vacie aktivity zamerané na environmentálnu oblasť, metodológiu flexibilného vzdelávania a tiež tvorbu a manažment projektov. V súčasnosti beží aj dištančný internetový kurz *Environmentálne manažérstvo z európskej perspektívy*, ktorý ma podobný cieľ ako mobility projekt – prispieť k zvýšeniu zavádzania systémov environmentálneho manažérstva v malých a stredných podnikoch na Slovensku.

Katarína Slezáková

Reč kamenných obrov

Dušan Hovorka, Jozef Michalík: **O čom hovoria naše vrchy. Geológia pre každého.** Edícia Svet vedy. VEDA, vydavateľstvo SAV Bratislava, 2001, 276 s.

“Kamenné stránky skalnej kroniky našich pohorí naďalej znejú pradávovými eposmi, ktorým zatiaľ ešte stále rozumieme len z malej časti. Neraz ako nevedomé deti len obdivujeme krásu a pôsobivosť tajomných odkazov, ktorých význam nám však beznádejne uniká. Tých niekoľko spoľahlivo rozlúštených hieroglyfov prehlušuje dunivé echo neznáma...”

“Čítanie neznámych stránok kamenej kroniky Zeme patrí k najzávratnejším dobrodružstvám, aké môže človeku poskytnúť len poznávanie veľkolepých tajomstiev prírody”.

Tieto myšlienky nádeme na prvých stránkach publikácie **O čom hovoria naše vrchy**, ktorá vyšla ako prvý titul novej edície knižných monografií s označením Svet vedy. Edícia začína problematikou abiotickéj prírody, čo naznačuje aj podtitul – Geológia pre každého. Autormi knihy sú významní slovenskí odborníci z oblasti geovied, ktorí sa ve-

decko-popularizačnej činnosti venujú už viac rokov. Geológia a všetko, čo k nej patrí, je pre mnohých ľudí veľkou neznámou. Práve v tejto knihe, ktorá sa číta ako napínavý a veľmi zaujímavý román, sa autori usilujú o priblíženie “veľkej” geológie bežnému čitateľovi a ponúkajú mu poznávanie zemskej kôry a geologickej stavby Západných Karpát prostredníctvom odhalovania tajomstiev zakliatých v bralnatých veľikánoch slovenských pohorí.

Text knihy je členený do 18 hlavných kapitol a uzatvára ho 19. kapitola nazvaná Niečo ako epilóg. Poslednou časťou je pomerne stručný zoznam literárnych zdrojov. Vnútna štruktúra knižného diela je netradičná. Pod zaujímavými a pútavými názvami hlavných kapitol (*O čom mlčí Minčol, Tajomstvá Volovca, Poklady spod Kojšovej hole, O kráľoch slovenských vrchov, Železník, naskrze nie rozprávkový, Žeravá minulosť Klokoča, Svedectvo vrchu Žiar, Skalné trezory Choča, Objavy pod Kresanicou, Kamenné archívy Vršatca, Čo taja steny Muráňa, Čo skrývajú stránne Klaku, Z pamätí Babej Hory, Chladnúce útrobky Poľany, O zabudnutej sláve Devínskej Kobyle, Rozprávanie Sívej Brady, Naša Zem, domov nás pozemšťanov*) sú umiestnené kvalitné a oku lahodiace farebné fotografie korešpondujúce s textom. Spolu s veršami slovenských aj svetových básnikov, v ktorých tiež rezonuje nosná téma tej-ktorej kapitoly, navodzujú atmosféru a iste sa stanú akýmsi prvým lákadlom potenciálneho čitateľa. Aj priliehavo a pútavo nazvané podkapitolky bližšie špecifikujú a rozvádzajú vždy jednu ústrednú tému. Kvalitu knižného diela znásobuje množstvo prevažne farebných obrázkov a kresieb. Snáď len pozorné oko dobrého znalca slovenskej krajiny postrehne nesprávny popis pod niektorými z nich (napr. ľavový prúd so stĺpovitou odlučnosťou sa nachádza pod hradom Šomoška, nie pod hradom Šiator – s. 181, na s. 211 nie je Sivá Brada, ale Dreveník, na s. 199 sú meandre Dunaja, nie Moravy).

Cez známe aj menej známe vrchy

ožíva neživá krása Slovenska. Čitateľ sa dozvedá o hlavných geologických procesoch, ktoré hýbu našou Zemou a v chronologickom slede, aj o všetkých udalostiach, ktoré viedli k vytvoreniu dnešnej tváre slovenskej krajiny. Znovu búši pred jeho očami príboj pravekých morí do dávno zaniknutých skalných pobreží, po starých, už neexistujúcich piesočnatých či vápnitých morských dnách sa zasa pohybujú dávno vyhynuté živočíchy, v hĺbkach už vychladnutých masívov klokoce žeravá magma a k oblohe sa opäť dvíha dym z dávno vyhasnutých sopiek. Treba sa len pozorne začítať a dobre počúvať rozprávanie kamenných obrov.

Čo ma na tejto knihe najviac zaujalo? Predovšetkým pomerne ľahký a prístupný štýl, poetické uvádzanie jednotlivých kapitol, časté kladenie otázok a hľadanie odpovedí na ne, snaha o detailné objasnenie odborných pojmov, ako aj určitá voľnosť myšlienkového nazerania, ktorá súvisí s hlbokými odbornými znalosťami a skúsenosťami obidvoch autorov. Publikácia je čítaním pre každého, kto chce pochopiť zákonitosti fungovania našej Zeme, na základe ktorých vznikla aj súčasná tvár Slovenska s takými fenoménmi, ako sú travertínové skalné mestá, paleontologickými nálezi preslávené lokality Sandberg a Štokerauská vápenka, množstvo minerálnych prameňov, ložísk nerastných surovín, najmladšia sopka Slovenska Púťikov vršok a mnohé ďalšie.

Kniha je určená širokému spektru čitateľov, predovšetkým vysokoškolským študentom prírodovedného zamerania, pedagógom, pracovníkom múzeí, osvetovým, ale aj vedeckým pracovníkom – negeológom, ktorí chcú lepšie poznať geologické zaujímavosti Slovenska. Iste ju ocenia aj mnohí stredoškolskí študenti, ktorí sa zaujímajú o štúdium geológie na vysokej škole.

Mária Bizubová